

Överförmyndarnämnden i södra Lappland
Dorotea Lycksele Storuman Sorsele Åsele Vilhelmina kommuner

Placeringar av tillgångar

12 kapitlet 4 § föräldrabalken

Den enskildes medel ska i skälig omfattning användas för hans eller hennes uppehälle, utbildning och nytta i övrigt. De medel som inte används för sådana ändamål ska placeras så att tillräcklig trygghet finns för deras bestånd och att de ger skälig avkastning.

Överförmyndarens samtycke till placering

För ställföreträdare det vill säga gode män, förvaltare, särskilt förordnade vårdnadshavare och förmyndare (föräldrar) gäller vissa regler i föräldrabalken vid placering av den enskildes (den omyndiges eller huvudmannens) tillgångar.

Reglerna har tillkommit för att skydda den enskildes tillgångar och avsikten är att undvika spekulation och riskfyllda placeringar.

Med värdepapper avses bland annat aktier, IPS, pensionsförsäkring, kapitalförsäkring, vissa obligationer och andelar i värdepappersfonder, räntebevis, derivat etcetera. Beskrivningen nedan anger aktier, men reglerna är i princip desamma för alla värdepapper i den mån det inte finns undantag, vilka berörs nedan.

Viktigt är att det är huvudmannens intresse som ska vara styrande vid placering i värdepapper – inte anhörigas intresse.

Som huvudregel krävs överförmyndarens samtycke det finns dock undantag från samtyckeskravet. Dessa undantag är följande:

- Skuldförbindelser som har utfärdats eller garanterats av stat eller kommun.
- Skuldförbindelser som utfärdats av Sveriges allmänna hypoteksbank, svenska Skeppshypotekskassan eller av en bank eller av ett kreditmarknadsföretag enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse eller av ett utländskt bankföretag eller ett annat utländskt kreditinstitut som är underkastat en offentlig reglering som väsentligen överensstämmer med den som gäller i Sverige.
- Andelar i en värdepappersfond som avses i lagen (2004:46) om investeringsfonder eller i ett utländskt fondföretag som är underkastat en offentlig reglering som väsentligen överensstämmer med den som gäller i Sverige.
- Utlåning av medel mot säkerhet av panträtt på grundval av inteckning i fast egendom inom sextio procent av det senast fastställda taxeringsvärdet (Utlåning av huvudmannens medel anses således som kapitalplacering och kräver i övrigt därför överförmyndarens samtycke).

Överförmyndarnämnden i södra Lappland
Dorotea Lycksele Storuman Sorsele Åsele Vilhelmina kommuner

Ansökan om samtycke

Övriga placeringar än ovan nämnda kräver överförmyndarens samtycke. Skriftlig ansökan ska inges från gode mannen/förvaltaren som beskriver skälet till placeringen, vilket belopp det rör sig om samt en beskrivning av placeringsformen och villkor, om dessa förhållanden inte är allmänt kända.

Vad gäller placering genom utlåning av huvudmannens medel gäller ett krav om att detta ska ske till marknadsmässiga villkor. Även i de fall en sådan placering kräver överförmyndarens samtycke krävs därför säkerhet för lånet i form av panträtt i fast i egendom. Därtill ska placeringen dokumenteras i skuldebrev som innehåller reglering om amortering och marknadsmässig ränta. Till ansökan om sådan placering ska därför bifogas skuldebrev med lånebelopp och övriga villkor, gravationsbevis, taxeringsbeslut och värderingsintyg för den fastighet som ska stå som säkerhet.

Tänk på att vid godmanskap ska även huvudmannen samtycka till placeringen om denna förstår vad saken gäller.

Allmänna råd

Som ställföreträdare (förmyndare/god man/förvaltare) är det viktigt att se över din huvudmannens finansiella tillgångar, det vill säga banktillgodohavanden och värdepapper av olika slag. En allmän utgångspunkt är att placeringarna ska vara så säkra som möjligt.

Överförmyndaren får inte aktivt rekommendera specifika placeringar

Många hör av sig till oss med frågor om hur de bör göra med huvudmannens tillgångar. Eftersom överförmyndaren är en tillsynsmyndighet kan vi inte aktivt rekommendera dig som ställföreträdare att vidta några specifika åtgärder, till exempel att sälja en viss aktiepost eller placera pengar i en särskild fond. Vår uppmaning är att kontakta respektive bank för att få information om olika alternativ. När du får ett åtgärdsförslag från banken, eller om du har egna förslag kan vi meddela om den föreslagna åtgärden kräver ett tillstånd från oss eller inte.

Överföringar mellan spärrade konton

Att flytta pengar från ett spärrat konto till ett annat spärrat konto kräver inte tillstånd. Det krävs inte heller tillstånd från oss för att flytta pengar från ett spärrat konto i en bank till ett spärrat konto i en annan bank.

Specialfonder kräver tillstånd

När det gäller köp av andelar i olika fonder är vissa fonder tillståndspliktiga, medan andra fonder kan förvärfvas utan vårt tillstånd. Finansinspektionen har en lista på webben över "specialfonder". Fonder på denna lista är tillståndspliktiga. För att hitta listan klickar du dig fram via "tillstånd", "företagsregistret", "visa per kategori" och "specialfond". På samma sida hittar du också annan värdefull och uppdaterad information.

Överförmyndarnämnden i södra Lappland
Dorotea Lycksele Storuman Sorsele Åsele Vilhelmina kommuner

Den statliga insättningsgarantin

Insättningsgarantin innebär att man får ersättning av staten om den bank eller det institut man har sina pengar i går i konkurs.

Om kontot omfattas av garantin har man rätt till ersättning motsvarande det belopp som satts in inklusive ränta fram till konkursbeslutet eller beslutet om att garantin ska träda in. Beloppet är upp till 1 050 000 kronor per person och institut. Om ett konto är öppnat i två eller flera personers namn räknas varje person för sig. Ersättningen påverkas inte av om man har skulder till banken eller institutet.

Överförmyndarnämnden i södra Lapplands praxis rörande samtycke till placering...

Samtycke till placering i aktier, aktiefonder eller motsvarande lämnas inte för huvudmän över 65 år om beloppet för placeringen överstiger 25% av likvida medel. För övriga huvudmän och minderåriga är gränsen 50% av likvida medel för placering i aktier, aktiefonder eller motsvarande.

Samtycke till placering av omyndigas medel i kapitalförsäkring lämnas förutsatt att dels förmånstagarförordnande inte strider mot legal arvsordning, dels att insatta medel i sin helhet utfaller senast när barnet fyller 18 år.

När kapitalförsäkringen är beroende av marknadsutveckling för värdepapper med aktieanknytning ges vidare samtycke enbart om högst hälften av barnets totala tillgångar är placerade i medel som kan minska i värde.

Samtycke ges inte om barnet efter myndighetsdagen måste betala avgifter för att ta ut medel som satts in i en kapitalförsäkring.